

**การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรม
การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา**
DEVELOPMENT AND EXAMINATION OF PARTICIPATIVE BEHAVIOR WITH
UNIVERSITY SOCIAL RESPONSIBILITY ASSESSMENT FOR COLLEGE STUDENTS

กษศรณ นุชประสพ* อังคินันท์ อินทรกำแหง** วิชุดา กิจธรรรม***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 972 คน แบบประเมินพัฒนาจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของครอนบาคและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity)

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมี 4 องค์ประกอบ 19 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็นด้านการเรียนการสอนการวิจัยและบริการวิชาการ 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล 3 ตัวบ่งชี้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 6 ตัวบ่งชี้ และด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย 4 ตัวบ่งชี้ 2) แบบประเมินฉบับสมบูรณ์มีจำนวน 19 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 6 ระดับ 3) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของครอนบาคทั้งฉบับเท่ากับ 0.966 และรายองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.862 – 0.923 4) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าโมเดลการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 629.682$, $df = 148$, $p = 0.00$, $CFI = 0.954$, $RMSEA = 0.058$, $SRMR = 0.033$)

---

* หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*** อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย พฤติกรรมการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ABSTRACT

The research objectives were to develop and examine participative behavior with university social responsibility assessment for college students. The research samples were 972 undergraduate in Rajabhat University Rattanakosin Sector. The assessment developed from a review of relevant documents and the data were examined the content validity, reliability, internal consistency of Cronbach., and construct validity.

The research results were as follows: 1) The participative behavior with university social responsibility assessment comprises 4 components and 19 indicators. These can be further divided into: the teaching, research and academic services 6 indicators, management and supervision 3 indicators, the involvement of the community 6 indicators, and the quality of life on campus 4 indicators. 2) The participative behavior with university social responsibility assessment consisted of 19 items in 6 points Likert scale. 3) The content validity from IOC value of each item ranged from 0.80 to 1.00, the internal consistency reliability was 0.966 of Cronbach's alpha coefficient, and the component scale reliability ranged from 0.862 to 0.923. 4) The structural validity using second order confirmatory factor analysis showed the model fit well with the empirical data set ($\chi^2 = 629.682$, $df = 148$, $p = 0.00$, $CFI = 0.954$, $RMSEA = 0.058$, $SRMR = 0.033$)

Keywords: University Social Responsibility, Participative Behavior, Confirmatory Factor Analysis

1. บทนำ

ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) เป็นเครื่องมือและพันธกิจหลักอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ขององค์กรทั้งรัฐและเอกชนทั่วโลกที่นำมาใช้ในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อตอบแทนสังคม โดยมีความเชื่อว่าองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความยั่งยืนทางธุรกิจมากกว่าองค์กรที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติด้านสังคม ดังนั้นนอกจากเรื่องของผลกำไรและประโยชน์จากการขายสินค้าและบริการแล้วองค์กรต่าง ๆ ควรหันมาสนใจให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม

และชุมชนให้เกิดความมั่นคงยั่งยืนยิ่งขึ้นด้วย (World Business Council for Sustainable Development, 2002)

แนวคิด CSR ได้รับการพัฒนาและเผยแพร่ไปสู่สังคมต่าง ๆ และไม่ได้มีอิทธิพลแต่เพียงองค์กรในภาคธุรกิจเท่านั้นหากแต่แทบทุกหน่วยงานในทุกภาคส่วนล้วนแต่ให้ความสำคัญในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมแทบทั้งสิ้นแม้กระทั่งองค์กรทางการศึกษาที่พยายามจะมีส่วนร่วมในการสร้าง CSR ในแนวทางของความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษา (University Social Responsibility; USR) ตามที่ประชุมระดับโลกด้านการอุดมศึกษา (World Conference on Higher Education: WCHE) วันที่ 5 – 8 กรกฎาคม ค.ศ. 2009 ณ สำนักงานใหญ่องค์การยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสเรื่องบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (the new dynamics of higher education and research for societal change and development) ว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นที่คาดหวังของสังคมในระดับสูง ดังนั้นมหาวิทยาลัยในฐานะองค์กรระดับอุดมศึกษาจึงไม่ควรทำหน้าที่แต่เพียงการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการบริการวิชาการต่อสังคมแต่เพียงเท่านั้น หากแต่จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ อีกด้วย โดยมีมติประชุมคิดเห็นว่า การอุดมศึกษาถือเป็นพลเมืองที่ดี (public good) ที่จะสร้างพื้นฐานทางด้านการวิจัยและนวัตกรรม และอุดมศึกษาไม่เพียงแต่เพียงสถาบันในการผลิตคนเข้าสู่ตลาดแรงงานแต่ยังต้องสร้างและผลิตพลเมืองของโลกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีจริยธรรมอันเป็นบทบาทหลักของมหาวิทยาลัยด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

พื้นที่เพื่อขึ้นสำคัญในการผลักดันความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็งได้นั้นก็คือ นิสิตนักศึกษา จะเห็นได้จากในการศึกษาผลงานที่นำเสนอรูปแบบและแนวปฏิบัติการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม(AUN USR&S) ในที่ประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network, 2011) พบว่า การมีส่วนร่วมของนักศึกษาในการส่งเสริมบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีลักษณะแตกต่างกันไป อาทิ โครงการเพิ่มโอกาสให้กับชุมชนที่ยากไร้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพภายใต้ Under Sultan Haji Hassanal Bolkiah Foundation (YSHHB) ของ Universiti Brunei Darussalam (UBD) ประเทศบรูไน ประสบความสำเร็จมากขึ้นเพราะมีนักศึกษาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยนักศึกษาได้สืบค้นข้อมูลแล้วเกิดแรงจูงใจอยากเข้าร่วมโครงการโครงการให้ความช่วยเหลือด้านการให้การศึกษาเพื่อจัดปัญหาความยากจนในอนาคต ของ Universiti Sains Malaysia (USM) ประเทศมาเลเซีย ที่นักศึกษาและศิษย์เก่าจำนวนมากเข้าร่วมจนโครงการเจริญเติบโตของมีนัยสำคัญก่อให้เกิดการประสบความสำเร็จในการศึกษาและการประกอบอาชีพทำให้โครงการเกิดความเข้มแข็งและได้รับความร่วมมือเพิ่มขึ้นจากมหาวิทยาลัยในโครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในท้องที่ของมหาวิทยาลัยบูรพาผู้เข้าร่วมในโครงการส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาและคณาจารย์ที่มาจากทางสาขาพยาบาล และโครงการเกี่ยวกับการบริการวิชาการที่เป็นการประสานกับชุมชนในสังคมหลายโครงการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น

โครงการหลวง โครงการ creative city “เมืองเชียงใหม่สร้างสรรค์” โครงการมลพิษหมอกควันที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมให้บริการความรู้เพื่อเป็นการแบ่งปันและเอื้ออาทร

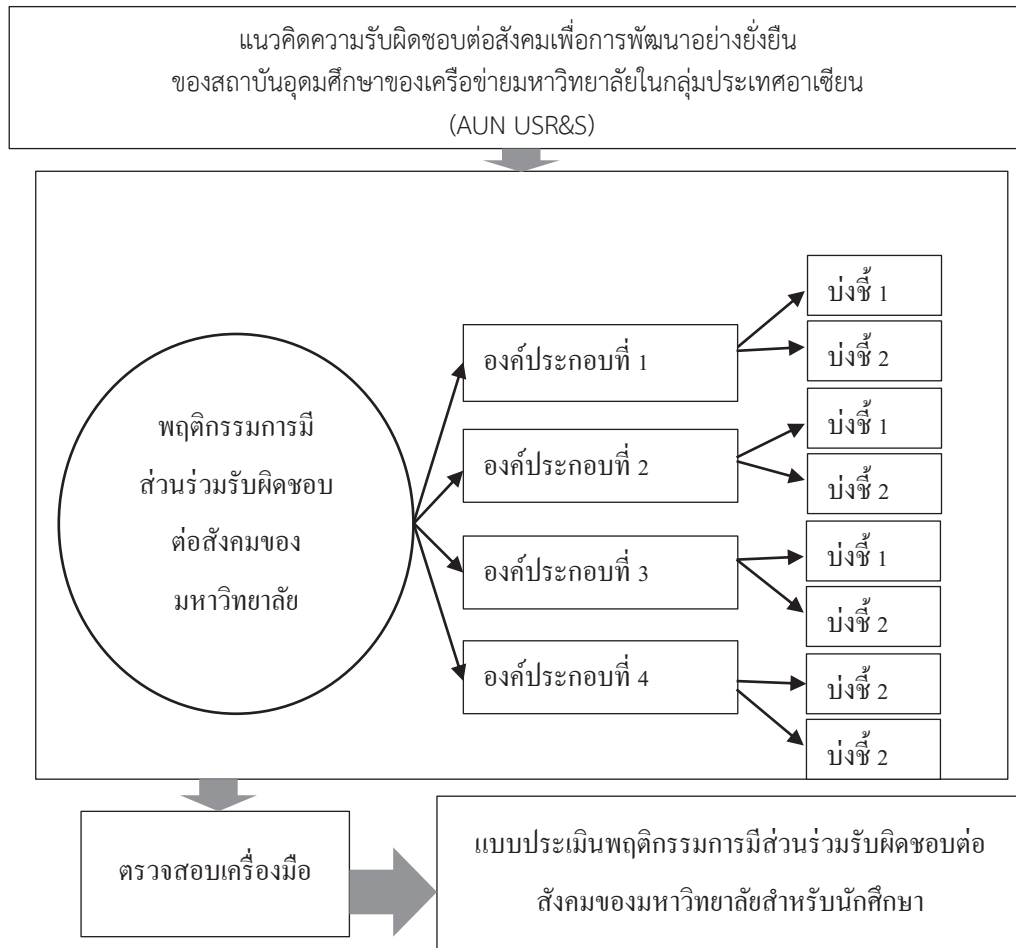
จากการศึกษาเอกสารพบว่า มหาวิทยาลัยที่ดำเนินกิจกรรมหรือโครงการได้มีการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) ของบุคคลหลายกลุ่มด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ แต่ยังไม่พบวิธีการใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่าซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ง่ายและสะดวกในการใช้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2526: 17 อ้างใน ปัญญา ประดิษฐ์บาทูภา, 2556: 24) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่เป็นแบบมาตรฐานค่าสำหรับนักศึกษาเป็นผู้ประเมินเนื่องจากการศึกษาในรายงานแนวทางและการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN University Network; AUN) พบว่า นักศึกษามีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของทุกโครงการ นั้นย่อมแสดงว่านักศึกษาย่อมมีความรู้ความเข้าใจถึงศักยภาพในด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยของตนเองได้เป็นอย่างดีซึ่งผลการประเมินที่ได้จะมีความเที่ยงและความตรงสูงทำให้ได้แบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1) เพื่อพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา

2.2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1) ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติปีการศึกษา 2559 ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 สถาบัน ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 101,247 คน

4.2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก (Lottery) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 972 คน

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

5.1) การพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา

1) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความวิชาการและงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อจัดทำรายงานตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับการดำเนินการวิจัยต่อไป

2) นำผลที่ได้จากข้อ 1.1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยและกำหนดรูปแบบของแบบประเมินให้มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ได้แก่ “1” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้น้อยที่สุด “2” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้น้อย “3” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้ค่อนข้างน้อย “4” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้ค่อนข้างมาก “5” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้มาก และ “6” คือ การปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมนี้มากที่สุด และจากนั้นสร้างแบบวัดโดยเขียนข้อความทั้งเชิงบวกและเชิงลบบ่งชี้พฤติกรรมตามองค์ประกอบ

5.2) การตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา

1) ผู้วิจัยเสนอแบบประเมินต่อผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา ด้านพฤติกรรมศาสตร์ และด้านการอุดมศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และนำข้อมูลมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สุวิมล ติรภานันท์, 2550: 166)

2) นำแบบประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) และทำการวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (corrected item-total correlation) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าเป็นบวกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และหาค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ของแบบประเมินด้วยวิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (สุวิมล ติรภานันท์, 2550: 173)

3) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของข้อคำถามทุกข้อในแต่ละตัวชี้วัดผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirm factor analysis) ที่มีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดย Hair (2010) ไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 200 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 972 คน จึงเป็นขนาดที่มากพอที่จะทำให้มีความเชื่อมั่นในผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

6.1) ผลการศึกษาเอกสารและการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ทำให้ได้แบบประเมิน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษามีตัวบ่งชี้ทั้งสิ้น 19 ตัว ใน 4 องค์ประกอบคือ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ มีจำนวน 6 ตัวบ่งชี้ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ โดยมีนิยามเชิงปฏิบัติการที่เป็นสาระของตัวบ่งชี้ ดังนี้

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่เป็นการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูล หรือการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเป็นบทบาทที่แสดงให้เห็นว่าตนได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย ทั้ง 4 ด้าน โดยวัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในด้านวางแผน แสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล หรือดำเนินการเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการ การเรียนการสอน และงานวิจัย เช่น การเสนอและจัดกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอนของรายวิชาการ จัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ชุมชน การเสนอคณะเพื่อขอจัดโครงการช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยเพื่อสังคมของอาจารย์และหน่วยงาน การทำปัญหาพิเศษหรือเสนองานวิจัยเพื่อสังคม การจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา การจัดหรือเข้าร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

2) ด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทในการให้ความร่วมมือตอบสนองและปฏิบัติตามนโยบายของมหาวิทยาลัยในด้านที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความประพฤติที่กระทบต่อสังคมของบุคลากรในมหาวิทยาลัย การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย กติกาของสังคม และการเข้าร่วมรณรงค์และปฏิบัติตนในด้านการประหยัดพลังงาน เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า

3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนได้จัดหรือมีบทบาทในกิจกรรม/โครงการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน การจัดเวทีเสวนาสร้างจิตสำนึกทางสังคมของนักศึกษา คณาจารย์ และสังคม

4) ด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย หมายถึง ปริมาณการกระทำของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าตนมีบทบาทการแบ่งปันและเอื้ออาทรและช่วยเหลือสังคมส่วนรวมทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การร่วมดูแลรักษาและรณรงค์การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศภายในมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียง เช่น การจัดกิจกรรมด้านส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับบุคลากรมหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอก

6.2) ผลการหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมที่ปรับแก้ (corrected item-total correlation) พบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.690 – 0.802 และการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ของแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค ได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 พบว่า ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของแบบประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.862 – 0.923 และมีค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในทั้งฉบับเท่ากับ 0.966

ตารางที่ 1 ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ของแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา (n = 972)

องค์ประกอบ	α -coefficient
การเรียนการสอน การวิจัย และบริการวิชาการ	0.918
การบริหารจัดการและการกำกับดูแล	0.862
การมีส่วนร่วมของชุมชน	0.923
คุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย	0.892
ทั้งฉบับ	0.966

*p < .05

6.3) ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของโมเดลการวัดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirm factor analysis) แสดงดังตารางที่ 2 และภาพที่ 2 พบว่า โมเดลการวัดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ ($\chi^2 = 629.682$, df = 148, p = 0.00) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 0.954 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.058 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.033

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย

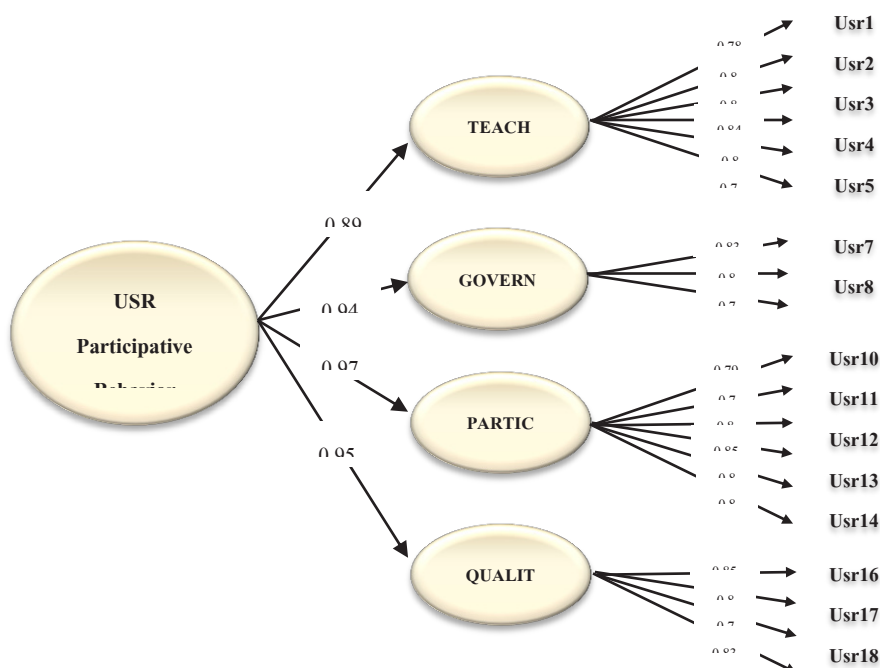
องค์ประกอบ	ตัวบ่งชี้	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (λ)	ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐาน	t-value	R ²
การเรียนการสอน	Usr1	0.778	-	-	0.603
การวิจัย และบริการ	Usr2	0.819**	0.014	58.672	0.673
วิชาการ	Usr3	0.821**	0.013	64.312	0.674
$\lambda = 0.888^{**}$	Usr4	0.837**	0.011	75.087	0.702
R ² = 0.789	Usr5	0.829**	0.012	70.059	0.686
	Usr6	0.765**	0.018	41.433	0.586
การบริหารจัดการ	Usr7	0.826	-	-	0.683
และการกำกับดูแล	Usr8	0.849**	0.013	67.660	0.721
$\lambda = 0.937^{**}$	Usr9	0.793**	0.016	48.288	0.626
R ² = 0.878					
การมีส่วนร่วมของ	Usr10	0.787	-	-	0.615
ชุมชน	Usr11	0.777**	0.016	49.991	0.602
$\lambda = 0.969^{**}$	Usr12	0.820**	0.013	64.059	0.674
R ² = 0.939	Usr13	0.846**	0.012	71.714	0.713
	Usr14	0.837**	0.012	69.081	0.703
	Usr15	0.830**	0.013	63.923	0.694
คุณภาพชีวิตใน	Usr16	0.846	-	-	0.714
มหาวิทยาลัย	Usr17	0.839**	0.013	62.562	0.702
$\lambda = 0.952^{**}$	Usr18	0.766**	0.019	41.381	0.588
R ² = 0.907	Usr19	0.828**	0.014	57.385	0.686
$\chi^2 = 629.682$, df = 148, p = 0.00, CFI = 0.954, RMSEA = 0.058, SRMR = 0.033					

**p < .01

สำหรับผลการวิเคราะห์ค่าองค์ประกอบมาตรฐานของตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยที่ประกอบไปด้วย 19 ตัวบ่งชี้ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.765 - 0.849 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกข้อมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตามรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุดคือ 0.969 รองลงมาเป็นองค์ประกอบของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล และพฤติกรรมการ

มีส่วนร่วมด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ เท่ากับ 0.952, 0.937 และ 0.888 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการนั้นตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.765 - 0.837 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.586 - 0.702 โดยตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมโครงการวิจัย (Usr4) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล ตัวบ่งชี้ทั้ง 3 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.793 - 0.849 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.626 - 0.721 โดยตัวบ่งชี้การชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย/หลักเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย (Usr8) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด พฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.777 - 0.846 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.602 - 0.713 โดยตัวบ่งชี้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือร่วมเสวนา (Usr13) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ตัวบ่งชี้ทั้ง 4 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานระหว่าง 0.766 - 0.846 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.588 - 0.714 โดยตัวบ่งชี้เข้าร่วมจัดโครงการ/กิจกรรม (Usr16) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

Chi-Square = 629.682, df = 148, p = 0.00, RMSEA = 0.058

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษา

7. การอภิปรายผล

7.1) แบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษาสร้างจากแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (AUN USR & S) ที่เกิดจากการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งเป็นแนวคิดที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยและสอดคล้องกับนโยบาย พันธกิจ และระบบประกันคุณภาพของอาเซียน (AUN-QA) จึงเหมาะสมต่อการนำไปใช้จัดการศึกษาตามมาตรฐานหลักสากลและเป็นหลักประกันคุณภาพของหลักสูตรในมหาวิทยาลัยที่สร้างความทัดเทียมกับนานาชาติและประชาคมอาเซียน

7.2) แบบประเมินมีจำนวนข้อคำถามเพียง 19 ข้อ ทำให้ผู้ตอบแบบประเมินไม่รู้สึกเบื่อหน่ายและลดเวลาในการตอบแบบประเมิน ข้อมูลที่ได้รับจึงมีความสมบูรณ์ครบถ้วนและลดค่าใช้จ่ายในการวิจัย

7.3) ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในของกลุ่มตัวอย่าง 972 คน เท่ากับ 0.966 หมายความว่าแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ประกอบด้วยตัวบ่งชี้พฤติกรรม 19 ตัวที่วัดในเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยใน 4 องค์ประกอบได้ ซึ่งเป็นความน่าเชื่อถือของตัวบ่งชี้ในการนำไปใช้รวบรวมข้อมูลในการทำดัชนีพินธ์เรื่อง “ลักษณะทางจิตและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยที่มีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยในนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” ซึ่งจะทำให้ผลการศึกษาสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักศึกษาด้านการมีส่วนร่วมกับมหาวิทยาลัยรับผิดชอบต่อสังคม สะท้อนให้เห็นคุณสมบัติของตัวบ่งชี้ที่วัดได้จริง เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

7.4) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าโมเดลการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงว่าแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นนี้วัดได้ตามลักษณะโครงสร้างและความหมายทางแนวคิดการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศอาเซียน (AUN USR & S) ถึงแม้ว่าค่าสถิติไค-สแควร์ ($\chi^2 = 629.682$, $df = 148$, $p = 0.00$) ที่ได้จากการวิเคราะห์จะมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นเรื่องการแจกแจงปกติพหุนาม แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 972 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ และจากการศึกษาเอกสารพบว่าค่าสถิติไค-สแควร์มีจุดอ่อนคือ ไม่อิสระจากขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยถ้ากลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่มาก (มากกว่า 500 ขึ้นไป) ผลการทดสอบจะออกมามีนัยสำคัญได้ง่าย (Byrne, 2010) จึงไม่ควรใช้สถิติไค-สแควร์เพียงค่าเดียวในการสรุปความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Bollen & Long, 1993) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) ที่มีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) ที่น้อยกว่า 0.08 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) ที่น้อยกว่า 0.08 แล้วแสดงว่าโมเดลการวัด

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี

8. ข้อเสนอแนะ

8.1) ชุดตัวบ่งชี้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยสำหรับนักศึกษาเป็นชุดตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพทั้งด้านความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความเหมาะสม และความ เป็นประโยชน์ แสดงถึงลักษณะพฤติกรรมของนักศึกษาที่เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับมหาวิทยาลัยใน การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นในการผลักดันความรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัย (USR) ให้ สามารถดำเนินไปได้อย่างเข้มแข็งจึงควรนำองค์ประกอบทั้ง 4 คือ 1) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ สังคมของมหาวิทยาลัยด้านการเรียนการสอน การวิจัยและบริการวิชาการ 2) การมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยด้านการบริหารจัดการและการกำกับดูแล 3) การมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยด้านคุณภาพชีวิตในมหาวิทยาลัย ไปใช้ในกิจกรรม โครงการ หรือการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนิสิตนักศึกษาที่เป็นฟันเฟืองชิ้นสำคัญได้ตระหนักและมีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อสังคมของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น

8.2) การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของประชากรเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่ม รัตนโกสินทร์ 5 สถาบันเท่านั้น การนำแบบประเมินไปใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ต่างพื้นที่หรือต่าง บริบทอาจได้ผลที่คลาดเคลื่อน จึงควรมีการนำแบบประเมินไปทดลองใช้และตรวจสอบคุณภาพก่อน เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าเครื่องมือมีความเหมาะสมที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลในบริบทนั้น ๆ

8.3) ควรนำวิธีวิทยาของการวิจัยอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงปัญหา เป็นต้น มาใช้พัฒนาและตรวจสอบแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมของ มหาวิทยาลัยเพื่อเป็นการนำข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่ได้จากความหลากหลายทางวิธีวิทยาการวิจัยมา ยืนยันคุณภาพของเครื่องมือให้เกิดความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จอย ทองหล่อมสี. (2555). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบต่อสังคมของสถาบันอุดมศึกษาไทยตามหลัก ธรรมาภิบาล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา ประดิษฐ์บาท. (2556). ปัจจัยเชิงเหตุทางจิตสังคมที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะและพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุวิมล ติรกานันท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ASEAN University Network. (2011). AUN Annual Report 2010/2011. Retrieved September 26, 2015. from <http://www.aunsec.org/Section8/8.2.2 AnnualReport/AUNannualreport 20102011.pdf>
- Bollen, K.A. & Long, J.S. [Eds.] (1993). Testing structural equation models. Newbury Park, CA: Sage.
- Byrne, B. (2010). Structural equation modeling with Mplus: basic concepts, application, and programming. New York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Hair, J., Black, W.C., Barbin, B.J., Anderson, R.E., & Tatham, R.L. (2010). Multivariate data analysis. New Jersey: Upper Saddle River, Prentice Hall.
- World Business Council for Sustainable Development. (2002). The business case for sustainable development: Making a difference toward the Johannesburg summit 2002 and beyond. Switzerland: WBCSD.

